

ENW'R PWYLLGOR CRAFFU	Pwyllgor Craffu Gwasanaethau
DYDDIAD Y CYFARFOD	11 Rhagfyr 2014
TEITL YR EITEM	Cynigion arbedion effeithlonrwydd yn ymwneud â ffioedd darparwyr allanol
AELOD CABINET	Y Cyngorydd R. H. Wyn Williams

1. Pwrpas

- 1.1 Fel rhan o'i chynigion i gyflawni targedau arbedion effeithlonrwydd rhwng 2015/16 a 2017/18, mae'r Adran Oedolion, Iechyd a Llesiant (yr Adran) wedi awgrymu'n wedi cynnwys argymhelliad cychwynnol y dylai ffioedd darparwyr barhau'n gyson â lefelau 2014/15 am dair blynedd pellach. Byddai hyn yn dod ag arbedion i gyllidebau'r Cyngor o £942K (£314K y flwyddyn am bob un o'r tair blynedd).
- 1.2 Pwrpas yr adroddiad hwn yw rhoi dadansoddiad manylach o'r ffigwr hwn i'r Pwyllgor, a'i effaith ar y darparwyr perthnasol.
- 1.3 Yn ogystal, mae'r adroddiad yn cyflwyno manylion lefelau'r arbedion y gallai'r Pwyllgor, ym marn yr Adran, eu hargymell i'r aelodau Cabinet. Wedi ymgymryd ag adolygiad manylach o'r cynnig cyntaf, teimlir y dylid ailymweld â'r targed gwreiddiol o £942k

2. Cyd-destun

- 2.1 Fel y nodir uchod, y cynnig gwreiddiol oedd arbed £314K y flwyddyn. Wedi ailgyfrifo ar sail y wybodaeth ddiweddaraf, mae'r ffigwr gwaelodlin bellach yn £380K, sy'n cynrychioli 2.85% o gyfanswm y gyllideb berthnasol o £10.8m. Dyma'r swm sydd wedi'i glustnodi i'w wario ar ddarpariaeth allanol o'r holl wasanaethau gofal, ac eithrio gofal preswyl a nyrsio, gan y sector preifat a'r trydydd sector. Nid yw'n cynnwys gwasanaethau cefnogi pobl neu grantiau i fudiadau trydydd sector.
- 2.2 Y gwasanaethau dan sylw (gwariant fel % o £10.8m) yw:
 - Taliadau Uniongyrchol (9%)
 - Gofal Cartref (35%)
 - Gofal Dydd a Gwasanaethau Cefnogol (15%)
 - Gofal Ysbaid (3%)
 - Byw â Chefnogaeth (38%)
- 2.3 Mae tua 85% o wariant y £10.8m yn mynd ar brynu gwasanaethau gan 11 cwmni, gyda'r 15% arall yn cael ei wario ar wasanaethau a grantiau sy'n ymwneud â nifer fawr o gontractau ar raddfa fach.
- 2.4 Mae argymell lefelau ffioedd y tu hwnt i 2015/16 yn dipyn o her, am sawl

rheswm. Mae hyn yn cynnwys ansicrwydd ynghylch dyfodol ein darparwr mewnol, effaith cynigion arbedion a gwasanaethau eraill (e.e. cynigion i gynyddu annibyniaeth, adolygu pecynnau gofal a chefnogi pobl mewn gwahanol ffyrdd a all arwain at newid neu ostyngiad yn yr hyn sy'n cael ei brynu gan gyflenwyr o bosib) ac effaith gostyngiadau posib mewn ffynonellau ariannu eraill megis y Gronfa Byw'n Annibynnol (ILF) a'r Grant Cefnogi Pobl (SPG).

- 2.5 Mae'n hanfodol bod swyddogion ac aelodau'n trafod gosod ffioedd o fewn y cyd-destun cyfreithiol cymhleth, gan roi ystyriaeth ddyledus i gyfraith achos ddiweddar. I grynhoi, rhaid i'r Cyngor:
- Ystyried buddion defnyddwyr ac effaith unrhyw gyfradd is o ffioedd arnynt hwy
 - Ystyried unrhyw gyfarwyddyd perthnasol gan y llywodraeth
 - Cymryd camau rhesymol i ddod yn gyfarwydd ag amodau perthnasol y farchnad / busnes
 - Sicrhau bod y gofal yn cael ei ariannu'n ddigonol a bod y ffioedd yn caniatáu i wasanaethau fod yn gynaliadwy
 - Ystyried ei sefyllfa ariannol ei hun a pha mor fforddiadwy yw ffioedd, heb ddiystyru gwir gost darparu gwasanaethau, yn cynnwys elfen o enillion ar gyfalaf (os yn berthnasol).

3. Argymhellion yn ôl math o wasanaeth

- 3.1 Ar ôl dadansoddi'r ffioedd o fewn y cyd-destun a amlinellir uchod, ac wrth gymharu â'r ffioedd sydd wedi'u gosod gan awdurdodau eraill yng Ngogledd Cymru, rydym yn argymhell y dylid addasu'r targed arbedion yng nghyswllt gosod ffioedd fel y disgrifir yn y paragraffau a ganlyn ac sydd wedi'i grynhoi yn adran 4 yr adroddiad hwn.
- 3.2 Mae ein cyfradd **Taliad Uniongyrchol** yng Ngwynedd wedi'i adnabod ers tro yn llawer uwch (dros £1 yr awr yn uwch) nag awdurdodau eraill Gogledd Cymru. Er mwyn dod â'r gyfradd yn agosach at y lleill, awgrymir na ddylid ychwanegu chwyddiant at y gyfradd dros y tair blwyddyn ariannol nesaf. Byddai hyn yn dod â £28K y flwyddyn, gan roi cyfanswm o **£84k** erbyn diwedd 2017/18.
- 3.3 Mae'n weddol anodd cymharu ffioedd gogledd Cymru ar gyfer **Gofal Cartref**, oherwydd mai dim ond dau awdurdod (Gwynedd a Sir Ddinbych) sydd â chyfraddau gwahanol ar gyfer ardaloedd trefol a gwledig. Fodd bynnag, mae'n dod yn amlwg bod y gwasanaeth yn cael ei ddarparu ar £1 neu fwy yn llai yr awr mewn rhannau penodol o Ogledd Cymru. Mae'n hanfodol ein bod yn sicrhau cynladwyedd y farchnad, yn enwedig ym Meirionnydd, ble gwyddwn fod y galw bron â gorbwyso'r cyflenwad ar brydiau. Wedi ystyried amrywiol ffactorau perthnasol, rydym yn awgrymu y dylai'r Cyngor gynllunio ar sail cadw lefelau ffioedd 2014/15 ar gyfer 2015/16, fyddai'n arwain at arbediad o **£107K**, ond y dylid adolygu'r ffioedd y tu hwnt i'r adeg honno yn y dyfodol.
- 3.4 Rydym wedi darganfod fod y fethodoleg ar gyfer cyfrifo costau **Gofal Dydd** a

Gwasanaethau Cefnogol yn amrywio'n sylweddol ar draws awdurdodau, felly nid yw hi'n bosib cymharu'n ffioedd ni gydag eraill yn fanwl gywir. Mae mwyafrif helaeth y gwariant yn y categori hwn yn ymwneud â gwasanaethau a ddarperir i bobl sydd ag anawsterau dysgu. Mae adolygiad manwl o'r gwasanaethau hyn ar waith, sy'n cynnwys targed arbedion effeithlonrwydd, i'w gwireddu o 2016/17 ymlaen. Felly, cynigir y dylai'r ffioedd aros ar lefelau 2014/15 am flwyddyn arall cyn cael eu craffu ymhellach. Byddai hyn yn dod ag arbediad yn 2015/16 o **£47K**.

3.5 Mae'r gwariant perthnasol ar **Ofal Ysbaid** yn ymwneud ag un darparwr. Mae'r darparwr hwn yn ymwybodol ein bod yn ystyried ffyrdd eraill a mwy cost effeithiol o fodloni anghenion y defnyddwyr gwasanaeth. Mae hyn wedi'i awgrymu fel targed effeithlonrwydd ar gyfer 2017/18. Yn y ddwy flynedd cyn hynny, argymhellir cynnal lefelau ffioedd cyfredol, gan roi arbediad o £9K y flwyddyn, sef cyfanswm o **£18K**.

3.6 Fel sydd eisoes wedi'i amlygu, mae 38% o'r gwariant perthnasol yn cael ei wario ar wasanaethau **Byw â Chefnogaeth**. Wrth gymharu ag awdurdodau eraill gogledd Cymru, gwelir bod ffioedd Gwynedd yn debyg iawn i'r awdurdodau sy'n talu fwyaf. Fodd bynnag, rhaid bod yn wylidwrus gyda hyn am sawl rheswm. Rydym yn adolygu'r holl wasanaeth ar hyn o bryd; hwn yw'r gwasanaeth fyddai'n wynebu'r effaith fwyaf yn sgil gostyngiadau i'r ILF a'r SPG ac mae ansicrwydd yn parhau ynghylch effaith Dyfarniad Whittlestone, a fydd yn cael effaith sylweddol ar gostau cyflogaeth i rai darparwyr. Yr argymhelliad yw na ddylid rhewi ffioedd y tu hwnt i 2015/16, yn y lle cyntaf, a fyddai'n caniatáu i ni ddadansoddi a deall yn well yr effaith ar y farchnad ac ar y defnyddwyr gwasanaeth. Felly, mae'r arbediad wedi'i gyfyngu i **£117K**.

4. Crynodeb o'r Argymhellion

4.1 Mae'r tabl isod yn crynhoi'r argymhellion sydd wedi'u cynnwys yn adran 3 yr adroddiad hwn.

Math o wasanaeth	2015/16 £000	2016/17 £000	2017/18 £000	Cyfanswm £000
Taliadau Uniongyrchol	28	28	28	84
Gofal Cartref	107	-	-	107
Gofal Dydd a Gwasanaethau Cefnogol	47	-	-	47
Gofal Ysbaid	9	9	-	18
Byw â Chefnogaeth	117	-	-	117
Cyfanswm	308	37	28	373

4.2 Wedi ymgymryd â'r dadansoddiad pellach a amlinellir yn yr adroddiad hwn, rydym yn argymhell y dylid adolygu'r ffigwr o £942K a gyflwynwyd yn wreiddiol er ystyriaeth a'i ailosod ar **£373K**. Hefyd, rydym yn argymhell y dylid ailystyried yr holl ffioedd yn flynyddol, gan ystyried y cyd-destun perthnasol a statws y

farchnad ar y pryd. I sicrhau eu bod yn cydymffurfio'n llawn â'r gofynion angenrheidiol ar y pwynt gweithredu.